



**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА  
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА  
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

---

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Рішення вченої ради університету  
29 жовтня 2020 року,  
протокол № 5

Перший проректор

Олег ОМЕЛЬЧУК

(підпис)

(ім'я, прізвище)

29 жовтня 2020 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА  
навчальної дисципліни  
«ФІНАНСИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»  
для підготовки на першому освітньому рівні  
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра  
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування  
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

м. Хмельницький  
2020

## ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	1
2.	Заплановані результати навчання	–	2
3.	Програма навчальної дисципліни	–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	6
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	6
	4.2. Аудиторні заняття	–	6
	4.3. Самостійна робота студентів	–	7
5.	Методи навчання та контролю	–	7
6.	Схема нарахування балів	–	8
7.	Рекомендовані джерела	–	8
	7.1. Основні джерела	–	8
	7.2. Допоміжні джерела	–	9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	11

### 1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	07 Управління та адміністрування
2.	Код і назва спеціальності	–	072 Фінанси, банківська справа та страхування
3.	Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	–	Фінанси територіальних громад
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ППВ 7.3.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	четвертий
10.	Семестр	–	сьомий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	4,0 / 120
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	54
	% від загального обсягу	–	45
	лекційні заняття (годин)	–	18
	% від обсягу аудиторних годин	–	33,3
	семінарські заняття (годин)	–	36
	% від обсягу аудиторних годин	–	66,7
	самостійна робота (годин)	–	66
	% від загального обсягу	–	55
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	3
	самостійної роботи	–	3,7
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	-
	% від загального обсягу	–	-
	лекційні заняття (годин)	–	-
	% від обсягу аудиторних годин	–	-
	семінарські заняття (годин)	–	-
	% від обсягу аудиторних годин	–	-

самостійна робота (годин)	–	-
% від загального обсягу	–	-
тижневих годин:		
аудиторних занять	–	-
самостійної роботи	–	-
12. Форма семестрового контролю	–	екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	ППО 3. Фінанси, ППО 10. Фінансове право, ППВ 3.2. Регіональна економіка, ППВ 3.3. Основи конституційного права, ППВ 4.1. Казначейська система.
2) супутні дисципліни	–	ППО 19 Бюджетна система
3) наступні дисципліни	–	-
14. Мова вивчення дисципліни	–	українська.

## 2. Заплановані результати навчання

Програми компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p><b>Загальні компетентності:</b></p> <p><b>ЗК 01.</b> Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p><b>ЗК 02.</b> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p><b>ЗК 06.</b> Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p><b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</b></p> <p><b>СК 01.</b> Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.</p> <p><b>СК 02.</b> Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p><b>СК 03.</b> Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p><b>СК 05.</b> Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.</p> <p><b>СК 08.</b> Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p><b>СК 15.</b> Розуміння особливостей функціонування місцевих фінансів і бюджетів місцевого самоврядування.</p>
Програми результатів навчання	<p><b>ПР 02.</b> Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.</p> <p><b>ПР 04.</b> Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p><b>ПР 07.</b> Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p><b>ПР 11.</b> Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p><b>ПР 13.</b> Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.</p> <p><b>ПР 14.</b> Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p>

<p><b>ПР 16.</b> Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p><b>ПР 20.</b> Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p><b>ПР 27.</b> Застосовувати набуті знання з місцевих фінансів у бюджетному процесі на рівні територіальних громад.</p>
--

<p><b>Після завершення вивчення дисципліни</b>  <b>здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</b></p>
<p><b>1. Знання</b></p>
<p><i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i></p>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату місцевих бюджетів;
1.2) визначати порядок формування доходів і напрями використання коштів територіальних громад;
1.3) описувати механізм фінансування видатків бюджетів територіальних громад;
1.4) називати основи організації міжбюджетних відносин в Україні;
<p><b>2. Розуміння</b></p>
<p><i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i></p>
2.1) пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть категорійного апарату місцевих бюджетів;
2.2) класифікувати доходи і видатки бюджету за відповідними критеріями;
2.3) виділяти дохідні джерела бюджетів місцевого самоврядування;
2.4) описувати напрями витрачання фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
2.5) робити висновок про місце та роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку територій.
<p><b>3. Застосування знань</b></p>
<p><i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i></p>
3.1) застосовувати нормативно-правові акти щодо організації бюджетного процесу на місцевому рівні;
3.2) вибирати основні методи планування при формуванні місцевих бюджетів;
3.3) демонструвати необхідні розрахунки за розписом бюджетних доходів і витрат при виконанні місцевих бюджетів;
3.4) розробляти проекти кошторисів бюджетних установ;
3.5) готувати звіти про виконання місцевих бюджетів.
<p><b>4. Аналіз</b></p>
<p><i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i></p>
4.1) аналізувати бюджетно-податкову політику в регіоні;
4.2) визначати роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів;
4.3) виділяти критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами;
4.4) досліджувати використання програмно-цільового методу бюджетного планування видатків;
4.5) упорядковувати особливості надання громадських послуг на місцевому рівні.
<p><b>5. Синтез</b></p>
<p><i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i></p>
5.1) аргументувати вплив місцевих бюджетів на становлення демократичного суспільства,

піднесення добробуту населення;
5.2) пояснювати права та обов'язки місцевих органів влади та управління щодо формування і використання бюджетів;
5.3) формулювати ознаки самостійності місцевих бюджетів;
5.4) встановлювати розподіл видаткових повноважень між місцевими бюджетами;
5.5) упорядковувати повноваження органів, які є учасниками бюджетного процесу на місцевому рівні.
<b>6. Оцінювання</b> <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати вплив місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток країни і окремих її територій;
6.2) аргументувати потреби різних груп населення під час планування місцевого бюджету;
6.3) встановлювати суб'єктів міжбюджетних відносин;
6.4) робити висновок про склад кошика доходів, закріплених за місцевими бюджетами;
6.5) пояснювати зміст міжбюджетної реформи та її вплив на місцеві фінанси.
<b>7. Створення (творчість)</b> <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти кошторис бюджетної установи;
7.2) робити пропозиції щодо зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування;
7.3) планувати заходи фінансового контролю на стадіях бюджетного процесу;
7.4) застосовувати програмно-цільовий метод під час формування та виконання місцевого бюджету;
7.5) складати звіти про виконання місцевих бюджетів.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Тема 1. Бюджетна децентралізація та функціонування територіальних громад в Україні**

Сутність децентралізації як економічної категорії. Переваги та позитивні наслідки децентралізації. Головні завдання бюджетної децентралізації. Вплив фінансової децентралізації на організацію місцевого самоврядування. Ризики і небезпеки децентралізації. Сутність реформи бюджетної децентралізації в Україні. Вплив бюджетної децентралізації на фінансове забезпечення територіальних громад.

Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації. Повноваження територіальної громади та утворюваних нею органів. Основні засади взаємодії місцевих органів влади. Часові терміни у послідовному формуванні та створенні територіальних громад. Організація та функціонування системи місцевого самоврядування територіальної громади. Компетенція територіальної громади щодо вирішення питань місцевого самоврядування. Принципи організації системи місцевого самоврядування та територіальне розмежування громад. Перспективний план формування територій громад. Основні документи системи планування просторового розвитку населеного пункту територіальної громади. Стратегічне планування розвитку територіальної громади.

#### **Тема 2. Фінансова політика територіальних громад**

Фінансова політика територіальних громад: економічна сутність, завдання та принципи. Суб'єкти фінансової політики. Види фінансової політики, її форми та функції. Формування та реалізація фінансової політики на місцевому рівні. Пріоритетні напрями фінансової політики. Основні засади партисипативної концепції фінансової політики розвитку ОТГ

#### **Тема 3. Особливості фінансів територіальних громад**

Види інститутів в системі фінансів територіальних громад: сформовані і функціонуючі (місцевий бюджет, комунальна власність, місцеві податки і збори, фінансові ресурси комунальних підприємств та ін.) та перспективні (позабюджетні та цільові фонди, комунальний кредит, комунальне страхування, тощо). Фінансові відносини територіальної громади як інституційного суб'єкта з іншими інститутами різних рівнів.

Місцеві бюджети у складі бюджетної системи. Структура доходів місцевих бюджетів (в розрізі видів місцевих бюджетів). Призначення місцевих бюджетів. Переваги застосування місцевих бюджетів. Правове забезпечення управління фінансовими ресурсами територіальних громад. Основні нормативно-правові акти, які регламентують управління фінансами територіальних громад. Специфіка управління фінансами територіальних громад.

#### **Тема 4. Фінансові ресурси територіальних громад**

Доходи територіальних громад. Джерела формування фінансових ресурсів територіальних громад. Класифікація джерел фінансування територіальних громад. Основні фінансові ресурси територіальної громади. Критерії впливу на надходження ПДФО, плати за землю. Механізм прийняття рішень територіальними громадами щодо запровадження місцевих податків і зборів. Практика надходжень місцевих податків і зборів в територіальних громадах. Міжбюджетні трансферти територіальних громад. Механізм горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів. Розрахунок базової/реверсної дотації. Видатки територіальних громад. Розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.

#### **Тема 5. Видатки територіальних громад**

Видатки місцевого бюджету. Класифікація видатків бюджету. Поділ видатків на поточні та капітальні. Розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.

## **Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні**

Бюджетний процес. Особливості формування бюджетів територіальних громад. Бюджетний календар. Планування та затвердження бюджету територіальної громади. Головні розпорядники і розпорядники бюджетних коштів. Складання виконавчими органами відповідних місцевих рад проектів місцевих бюджетів. Рішення про місцевий бюджет. Виконання бюджету територіальної громади та внесення змін до нього. Моніторинг і контроль формування і використання бюджетів територіальних громад старостами.

## **Тема 7. Фінансова спроможність територіальних громад та альтернативні джерела залучення ресурсів для територіальної громади**

Сутність фінансової спроможності територіальних громад. Основні етапи створення спроможної територіальної громади. Показники фінансової спроможності територіальних громад. Порядок розрахунку фінансової спроможності територіальної громади.

Міжнародні програми фінансування проектів на засадах співфінансування з органами місцевого самоврядування. Одержання органами місцевого самоврядування міжнародних грантів. Участь органів місцевого самоврядування в реалізації інвестиційних проектів на умовах співфінансування з іншими суб'єктами (державою, іншими органами місцевого самоврядування, територіальною громадою). Застосування державно-приватного партнерства на місцевому рівні. Інші альтернативні джерела. Продаж земельних ділянок або прав на них на конкурентних засадах. Самооподаткування. Місцеві запозичення. Одержання органом місцевого самоврядування позик на покриття тимчасового касового розриву. Фонд розвитку громади та його фінансування. Організаційні засади та процедура заснування фондів розвитку громад. Грантова діяльність фондів розвитку громад.

## **Тема 8. Фінансовий контроль в системі управління фінансовими ресурсами територіальних громад**

Види та суб'єкти фінансового контролю на місцевому рівні. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фінансового контролю на місцевому рівні. Особливості здійснення відомчого і внутрішнього фінансового контролю. Поняття ефективності управління фінансовими ресурсами територіальної громади та його складові. Дотримання демократичних процедур планування бюджетних показників як критерій ефективності управління. Відповідність бюджетних показників суспільним пріоритетам. Аудит ефективності виконання бюджетних програм. Оцінювання вартості послуг. Гендерний аналіз бюджету. Громадський контроль в управлінні фінансовими ресурсами територіальної громади.

## **Тема 9. Бюджет орієнтований на результат**

Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Основні складові програмно-цільового методу планування в бюджетному процесі. Основи формування видатків бюджету територіальних громад на основі програмно-цільового методу. Цілі формування видатків за програмною класифікацією (програмних видатків). Завдання щодо формування цільових бюджетних програм територіальних громад. Етапи планування програмних видатків бюджетів територіальних громад (бюджетних програм). Відповідальні виконавці. Показники оцінки ефективності бюджетних програм бюджетів територіальних громад. Результати реалізації бюджетної програми.

Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні. Бюджетні програми територіальних громад.

#### 4. Структура вивчення навчальної дисципліни

##### 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Тема 1. Бюджетна децентралізація та функціонування територіальних громад в Україні	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
Тема 2. Фінансова політика територіальних громад	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
Тема 3. Особливості фінансів територіальних громад	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
Тема 4. Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-	
Тема 5. Видатки об'єднаних територіальних громад	16	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-	
Тема 6. Бюджетний процес на місцевому рівні	14	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-	
Тема 7. Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад та альтернативні джерела залучення ресурсів для територіальної громади	14	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-	
Тема 8. Фінансовий контроль в системі управління фінансовими ресурсами територіальних громад	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
Тема 9. Бюджет орієнтований на результат	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	
Усього годин	120	18	36	-	-	66	-	-	-	-	-	-	

##### 4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, практичні заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбаченими тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.



4.2.3. Плани практичних занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

### **4.3. Самостійна робота студентів**

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

## **5. Методи навчання та контролю**

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на практичних заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

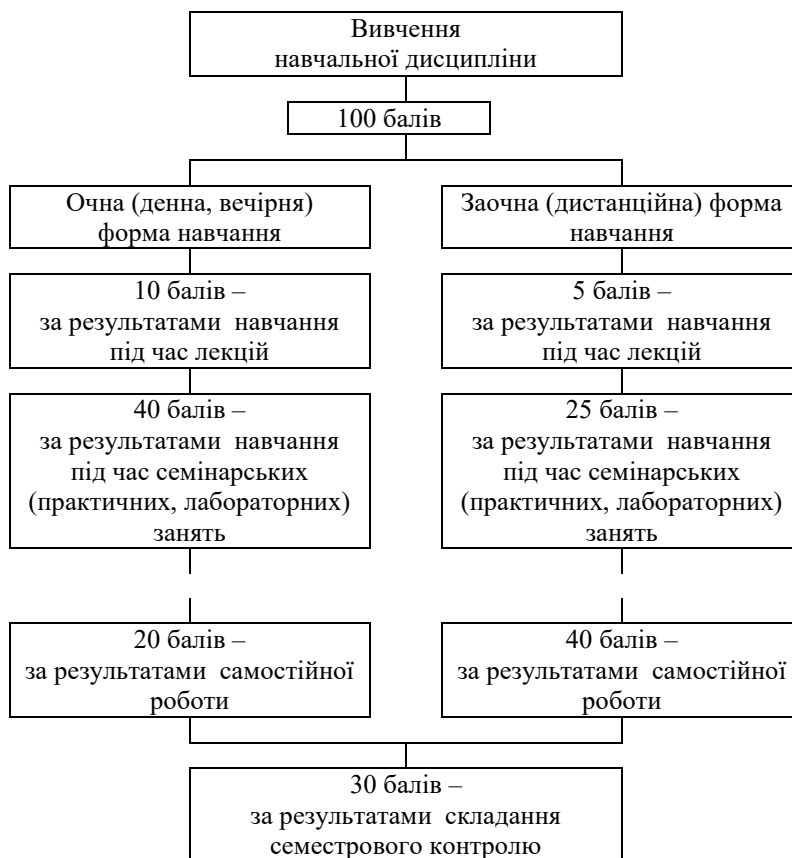
5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Структура екзаменаційного білету включає одне теоретичне, розрахункове і 20 тестових завдань.

## 6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:



## 7. Рекомендовані джерела

### 7.1. Основні джерела

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. – К.: Офіційне видавництво Верховної Ради України, 1996. 115 с
2. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572
3. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
4. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.11.2019 року № 294-IX. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015р., № 157-VIII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170
7. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 20-21, ст.190
8. Про деякі питання державного фонду регіонального розвитку: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. №196. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/196-2015-p>.

9. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.1997 р. №452. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>
10. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014р., №333-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.
11. Хартія українських міст. Асоціація міст України. К., 1997. 29 с.
12. Бечко П. К. Місцеві фінанси: навч. посібн. П. К. Бечко, О. В. Ролінський. К.: "Центр учбової літератури". 2007. 191 с.
13. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. К. 2017. 107 с.
14. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні. DESPRO. К. : ТОВ «Софія». 2012. С. 76.
15. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К.: 2017. 119 с.
16. Місцеві фінанси: навч. посіб. О. Й. Вівчар, О. Б. Курило, В. М. Кащишин. Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. 258 с.
17. Місцеві фінанси: навч. посіб. Л. Т. Гораль [та ін.]. Івано-Франків.нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. 255 с.
18. Місцеві фінанси. Підручник. За ред. Кириленко О.П. 2-ге видання. 2015. 460 с.
19. Місцеві фінанси у схемах і таблицях: навч. посіб. ; за заг. ред. В. М. Федосова. К. : КНЕУ, 2010. 600 с.
20. Муніципальні фінанси: навч. посіб. За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2015. 360 с.
21. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://surdp.eu/uploads/files/SP\\_OTG\\_Methodology\\_UA.pdf](https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf).
22. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади. О.Кириленко, Б.Малиняк, В.Письменний, В.Русін. Асоціація міст України К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 396 с.
23. Щур Р.І. Фінанси об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації в Україні. Монографія. Тернопіль: Осавца Ю.В. 2019. 394 с.

## 7.2. Допоміжні джерела

24. Алексєєв В. М., Андрушко А.В., Арзянцева Д.А. та ін. Основи місцевого самоврядування в Україні: нуков. – практ. посібн. Хмельницький: Поліграфіст. 2008. 729 с.
25. Бобровська О. Ю. Фінансово-економічне забезпечення територій в умовах децентралізації. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 4. С. 84-92.
26. Баранецька О. В., Бучковська Я. Г. Аналіз бюджетотворення в Україні. *Економіка та держава*. 2016. №8. с. 79-84.
27. Федосов В. М., Юрій С.І. Бюджетна система: підручник. К. : ЦУЛ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. 871 с.
28. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К.: 2017. 119 с.
29. Грановська І.В. Соціальні стандарти та фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. *Науковий збірник «Наукові праці НДФІ»*. 2013. Випуск 3 (64). С.60-68.
30. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів: Монографія. Луніна І.О.,

- Кириленко О.П., Лучка А.В. та ін.; за ред. д-ра екон. наук І.О.Луїної; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. К., 2010. 320 с.
31. Єпіфанов А. О., Д'яконова І. І., Сало І. В. Бюджет України : монографія : у 2 кн. Бюджет – головна ланка фінансів держави. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. 201 с.
32. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика): Монографія. К: НІОС, 2000. 384 с.
33. Луїна І.О. Формування місцевих бюджетів у контексті завдань адміністративно-територіальної реформи. *Економіка України*. 2006. № 1. С. 23 – 31.
34. Мунько А. Ю. Регіональні фонди розвитку як складова системи управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 1. С. 150-156.
35. Мунько А. Ю. Удосконалення інструментів управління місцевими фінансами в умовах децентралізації. *Університетські наукові записки*. 2016. № 1. С. 281-288.
36. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72 с.
37. Пелехатий А.О. Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації: проблеми та шляхи їх вирішення// *Ефективна економіка* № 11, 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5260>
38. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування: навч. посіб. В. В. Мамонова [та ін.] ; за заг. наук. ред. М. М. Білінської. Київ : НАДУ, 2014. 200 с.
39. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія. За наук. ред. В. С. Загорського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. 238 с.
40. Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів. Х. : Фактор, 2017. 128 с.
41. Сазонець І.Л., Гринько Т. В., Придатко Г. Ю. Управління місцевими фінансами: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 264 с.
42. Синчак В. П. Деякі проблеми запровадження місцевого оподаткування в Україні *Фінансова система України: становлення та розвиток: матеріали наук.-пр. конф.* Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2010. С. 18-20.
43. Синчак В. П. Затвердження ставок оподаткування місцевими радами: пріоритети та прогалини. *Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні: Зб. тез Всеукр. заочн. наук.-практ. конф.* (м.Хмельницький, 7 грудня 2012 року). Хмельницький, Хмельницький університет управління та права, 2012. С. 187-189.
44. Сторонянська І.З., Пелехатий А. О. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад у контексті адміністративно-територіальної реформи. *Регіональна економіка : наук.-практ. журн.* 2014. № 3. С. 228-238.
45. Трещов М. М., Мунько А. Ю. Місцеві фінанси та місцеві бюджети: точки дотику та відмінності понять. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 42. с.183-190.
46. Ткачук А., Наталенко Н. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад. Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 76 с.
47. Шевченко Д.І. Методичні особливості оцінки фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад на прикладі Лиманського району Одеської області. *Економічні інновації*. 2017. Випуск №65. С. 162-169.
48. Щур Р.І. Організаційні засади здійснення фінансового контролю за діяльністю об'єднаних територіальних громад в Україні. *Збірник наукових праць Університету ДФС України: електронне наукове видання*. 2019. № 1. С. 295-307.
49. Щур Р.І. Власні ресурси об'єднаних територіальних громад як основа їх фінансової спроможності. *Приазовський економічний вісник*. Запоріжжя, 2019. № 2 (13). С. 315-319.
50. Щур Р.І. Можливості запозичень територіальних громад в контексті процесів децентралізації. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, 2018. Вип. 30 (4). С.95-98.

## 8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> -Веб-портал Верховної Ради України
- <http://www.president.gov.ua> -Веб-портал Адміністрації Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> -Веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://mon.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4. <http://www.auc.org.ua> - Веб-сайт Асоціації міст України
7. <http://nbuv.gov.ua/> -Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> -Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> -Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14. <http://www.khnu.km.ua> -Веб-сайт Хмельницького національного університету
15. <https://www.hromady.org> - Веб-сайт Асоціації об'єднаних територіальних громад

**Розробник робочої програми:**

*Викладач дисципліни* – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

\_\_\_\_\_ Яна БУЧКОВСЬКА

28 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Віктор СИНЧАК

29 вересня 2020 року

Декан факультету управління та економіки \_\_\_\_\_ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

21 жовтня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року, протокол №2.

Голова методичної ради \_\_\_\_\_ Ірина КОВТУН

\_\_\_\_\_ жовтня 2020 року

---

Обліковий обсяг програми – 0,70 ум.др.арк.